

Tweede Kamer der Staten Generaal
Aan de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken

Per e-mail gestuurd.

Utrecht, 17 juni 2021

Hoogedelgestrengere heren en vrouwen van de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken,

Allereerst feliciteren de Samenwerkende Organisaties voor West Papua (SOWP)¹ u met uw (her)benoeming in de Tweede Kamer en als (nieuw) lid van de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken.

Kans tot geschiedschrijving

Wij maken graag van de gelegenheid gebruik u te wijzen op een zeer omstreden dossier, dat u de kans biedt om als Tweede Kamer geschiedenis te (her)schrijven.

Het betreft het dossier over de voormalige kolonie van Nederland, de huidige Indonesische provincies Papua en West Papua (hierna: West Papua)². Een aantal van u is op de hoogte van deze situatie, zoals blijkt uit de door hen gestelde kritische Kamervragen aan de Minister van Buitenlandse Zaken naar aanleiding van het bericht "Indonesië dreigt met uitroeiing van onafhankelijkheidsstrijders op Papoea".³

Gelet op de historische band tussen Nederland en het voormalig Nederlands Nieuw-Guinea en de urgente situatie aldaar, vragen de SOWP u om alle parlementaire bevoegdheden toe te passen om een einde te maken aan het militaire geweld en de mensenrechtenschendingen tegen de Papoea bevolking in West Papua.

¹ De Samenwerkende organisaties voor West Papua (SOWP) is in 2004 opgericht. Zie voor de deelnemende organisaties www.sowp.nl

² Papua (of: West-Papua) omvat het westelijk deel van het grote eiland Nieuw-Guinea. Tot 1962 was het een kolonie van Nederland, en werd toen (Nederlands) Nieuw-Guinea genoemd, sinds 1963 maakt het deel uit van Indonesië. In 2003 werd het opgesplitst in de provincies Papua en Papua Barat. (Het oostelijk deel van het eiland heet Papua New Guinea en is sinds 1975 een onafhankelijke staat).

³

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2021Z08980&did=2021D19768&fbclid=IwAR2IcL4DREFbavUhgTR1C0d25DJNK5vVai6sbTIXV_rfqc3i7dKm-81P2k

Historische band

Na de Tweede Wereldoorlog wilde Nederland eerst West Papua als kolonie behouden. Vervolgens zou Nederland de Papoea bevolking, zoals dat later met Suriname is gebeurd, leiden naar onafhankelijkheid. In het naoorlogse tumult werd Nederland echter gedwongen deze kolonie op 1 mei 1963 aan Indonesië over te dragen. Daarop heeft Indonesië de onder auspiciën van de Verenigde Naties gemaakte afspraken geschonden en de Papoea's het recht op zelfbeschikking ontzegd. Sinds 1963 heeft het conflict geleid tot naar schatting 500.000 doden en vermissingen, marginalisatie, honger en ziekte onder de ontheemde burgerbevolking.

De SOWP en de Papoea gemeenschap in Nederland hebben bij de Nederlandse regering dan ook meermalen aangedrongen om de Indonesische regering aan te spreken op de grove mensenrechtenschendingen en deze een halt toe te roepen. Nederland heeft zich echter steeds op het standpunt gesteld dat zij zich niet wil mengen in de territoriale soevereiniteit en dat ingrijpen daarom niet mogelijk is. Dit standpunt houdt evenwel geen stand, op het moment dat de Nederlandse regering Syrië wél aansprakelijk stelt voor grove mensenrechtenschendingen. Er zijn immers overduidelijk bewijzen van grove mensenrechtenschendingen begaan door het Indonesische regime tegen de Papoea bevolking.

Vanwege de bijzondere, historische band tussen Nederland en West Papua ligt het voor de hand dat Nederland een zorgplicht heeft voor haar voormalige Nederlandse onderdanen. Ook gelet op de rol die Nederland heeft gespeeld in het mislukte dekolonisatieproces. De conclusies van het - in opdracht van de Nederlandse regering uitgevoerde - historisch onderzoek van Prof. P.J. Drooglever liegen er niet om.

Urgente situatie

De Indonesische president Joko Widodo heeft opgeroepen tot de "vernietiging van de gewapende groeperingen" en heeft hen officieel als terroristen aangemerkt. Aanleiding is de dood van het hoofd van de Indonesische inlichtingendienst (BIN) voor Papua, Gusti Putu Danny. Hij werd 25 april jl. fataal geraakt tijdens een konvooi in de binnenlanden van West Papua, in het gebied Beoga. Het Papoea bevrijdingsleger (TPN-OPM) eiste de verantwoordelijkheid op voor zijn dood. Sindsdien volgen de zorgwekkende ontwikkelingen in West Papua elkaar snel op. De oproep van Bambang Soesatyo, voorzitter van het Indonesische parlement, geeft aan welke prioriteiten de Indonesische regering stelt. Hij riep op om "deze criminelen⁴ eerst te vernietigen, mensenrechten zijn van latere zorg."

Het label "terroristen" zorgt ervoor dat Papoea's in het binnenland vogelvrij zijn verklaard. "Veel dorpen in het binnenland zijn inmiddels verlaten, de bewoners zijn naar de jungle of de steden gevlucht. Het leger maakt jacht op de rebellen, maar de ervaring leert dat ze elke Papoea in de jungle verdacht vinden", aldus Theo Hesegem, directeur van een mensenrechtenorganisatie in het getroffen gebied.⁵

⁴ red. verwijzend naar het Papoea bevrijdingsleger

⁵ https://sowp.nl/wp-content/uploads/%e2%80%98Als-je-je-als-Papua-hebt-uitgesproken-voor-een-referendum-of-voor-vrijheid-dan-word-je-als-terrorist-gezien-_Nederlands-Dagblad.pdf

Extra troepenmacht in Papua

West Papua is al hevig gemilitariseerd, maar sinds dit incident op 25 april 2021 zijn er 800 nieuwe militairen naar het onrustige gebied gestuurd. Eerder, op 14 april 2021 waren er al 450 nieuwe militairen gestuurd om het grensgebied met het buurland Papua New Guinea te bewaken. 24 mei jl. zijn ook nog eens de speciale eenheden genaamd “Satan” (duivels), bestaande uit 400 manschappen, naar West Papua vertrokken. Deze Satan-eenheden zijn berucht vanwege hun inzet in de bloedige conflicten in Aceh en Oost-Timor. De alomtegenwoordige Indonesische legermacht voert represaillemaatregelen uit. Het terroristenlabel zal ervoor zorgen dat de mensenrechtenschendingen alleen maar toenemen. Dit vrezen ook mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International, de Indonesische mensenrechtencommissie Komnas HAM, de gouverneur van de provincie Papua, Lukas Enembe, en kerkelijke organisaties. Ze wijzen erop dat het terroristenlabel voor gewapende groeperingen tot terroristen geen oplossing is voor het decennialange conflict tussen het Indonesische leger en de rebellen die strijden voor onafhankelijkheid. Het leidt tot onschuldige slachtoffers onder de burgerbevolking. De Indonesische regering negeert hiermee de zorgen van de Indonesische mensenrechtencommissie en bovengenoemde instanties. Een vreedzame oplossing is nodig om het voortdurende conflict te beëindigen, verdere escalatie te voorkomen en de mensenrechtenschendingen een halt toe te roepen.

samenwerkende organisaties
voor west papua

Wat kunt u doen?

- I. *“Een Daad van Vrije Keuze ” van wijlen prof. P.J. Drooglever (2005) agenderen voor een bespreking in de Tweede Kamer. Dit historische onderzoek is in opdracht van de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken uitgevoerd;*

De doelen die de SOWWP hiermee beogen zijn onder andere:

- A. *Erkenning van de rol van Nederland in het dekolonisatieproces Westelijk Nieuw Guinea;*
 - B. *Erkenning dat destijds door toedoen Nederland Papoea's gedwongen zijn (geweest) in ballingschap te leven;*
 - C. *Erkenning van de Papoea's als etnische minderheid in Nederland;*
- II. *De Minister van Buitenlandse Zaken vragen om samen met andere Europese lidstaten een ultimatum te stellen aan Indonesië om het bezoek van de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten plaats te laten vinden;*
- III. *Een werkbezoek gezamenlijk met de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking brengen aan West Papua om erop toe te zien dat Indonesië de mensenrechten, zoals neergelegd in bilaterale handelsverdragen of de CEPA, niet schendt.*

Agenderen historisch onderzoek “Een Daad van Vrije Keuze ”

Wegens de **historische band** is het uw morele plicht als Tweede Kamer het historische onderzoek ‘Een daad van vrije keuze’ van Professor Drooglever te bespreken en conclusies hieraan te verbinden. Het onderzoek dat in 2005 aan de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken Van Aartsen werd gepresenteerd mag -juist nu- niet onbesproken blijven, gelet op de laatste verontrustende ontwikkelingen in West Papua. Deze maken duidelijk dat de roep om -erkenning van- een vrije uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht nog springlevend is. Drooglevers rapport

maakt duidelijk dat het recht op zelfbeschikking van het Papoea volk werd erkend door alle betrokken partijen: Nederland, Indonesië en de VN. De Papoea's werd echter een geldige uitoefening van hun recht op zelfbeschikking ontzegd.

Ultimatum bezoek VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten

In reactie op vragen van de Tweede Kamerleden heeft de Minister van Buitenlandse Zaken Stef Blok op 12 januari 2021 geantwoord dat hij bij een eerstvolgende gelegenheid nogmaals bij de Indonesische autoriteiten zou aangeven dat het belangrijk is dat het bezoek van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten zo spoedig mogelijk plaatsvindt.⁶ We hebben vastgesteld dat inmiddels 6 maanden later nog steeds geen bezoek door Indonesië is toegestaan. Een legitieme vraag aan de Minister is dan ook of hij nu bereid is om in de EU en VN aan de orde te stellen Indonesië een ultimatum te stellen? Daarbij ook in aanmerking genomen het standpunt van de Indonesische regering inzake de Israël-Palestina kwestie.⁷

Werkbezoek aan Indonesië

De handelsrelatie tussen Nederland en Indonesië is hecht. Volgens het IMF is Nederland de één-na-grootste investeerder in Indonesië.

De Europese Unie onderhandelt sinds 18 juli 2016 over het Comprehensive Economic Partnership Agreement (CEPA) met Indonesië. Een mensenrechtenparagraaf vormt hiervan onderdeel en is mogelijk ook de hobbel die in de weg staat aan het tot stand komen van deze overeenkomst.

In het licht van de bestaande bilaterale relatie zou u als Vaste Kamercommissie – mogelijk tezamen met de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking - er zelf op moeten toezien dat Indonesië de mensenrechten respecteert in alle delen van haar territorium. Ook met het oog op de nog immer gaande onderhandelingen over de CEPA.

Laat u deze kans niet onbenut om geschiedenis te schrijven: wend al uw parlementaire bevoegdheden aan om Nederland haar verantwoordelijkheid te laten nemen en het geweld en de mensenrechtenschendingen in West Papua een halt toe te roepen.

Uiteraard zijn wij altijd bereid tot een nadere toelichting tijdens uw vergadering.

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/01/12/beantwoording-kamervragen-over-mensenrechtensituatie-west-papua>

⁷ <https://indonesia.nl/en/updates/internasional/indonesia-affirms-palestine-s-rights-to-become-un-member>
<https://en.tempo.co/read/1464367/international-community-owes-palestine-people-indonesia>

Namens Samenwerkende Organisaties voor West Papua,

hoogachtend,

Stichting Duurzame Samenleving Papua
Dhr. dr. Wouter Bronsgeest , voorzitter

Stichting Hapin
Mw. Yvonne Carels, voorzitter

Stichting Geestelijk en Sociaal Welzijn
Papua's - Copan
Dhr. Don Joku, voorzitter

Stichting Hati Bersatu
(em.) Prof. Dr. René Hoksbergen, voorzitter

Stichting Informatie Melanesie
Mw. Insos Ireeuw, voorzitter

Stichting Rajori
Dhr. Ad Plante, voorzitter

Stichting Solidariteit met Papua
Mw. drs. Vien Sawor, Voorzitter

Stichting West Papua
Dhr. Dolf Tompoh, voorzitter

Stichting Zelfbeschikking Molukkers
en Papoea's
Dhr. Johan Oldenburger, voorzitter

The Young Papua Collective
Mw. Julia Jouwe en dhr. Samuel van Voorn,
woordvoerders